

Disputatio medica inauguralis exponens casum de febre petechiali / Quam ... ex decreto gratiosissima facultatis medicae in Almâ Eberhardina, sub praesidio ... Eliae Rudolphi Camerarii ... pro licentia summos & doctores in medicinâ honores atque privilegia ritè impetrandi, publico eruditorum examini submittit Johann-Wilhelm Müller ... ad d. 6. Maji.

Contributors

Müller, Johann Wilhelm, active 1692-1693.
Camerarius, Elias Rudolph, 1641-1695.
Universität Tübingen.

Publication/Creation

Tubingae : Typis Johann-Conradi Reisl, 1693.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nu9bdt39>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b3076841x>

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
exponens Casum,

De

126
FEBRE PETECHIALI,

Quam

Juvante DEO

Ex Decreto Gratiofissima Facultatis Medica
in Almâ Eberhardinâ,

Sub Præsidio

VIRI

Nobilissimi, Amplissimi, Excellentissimi,

DN. ELIÆ RUDOLPHI CAMERARII,

Phil. & Med. D. hujusque Prof. Primarii; Sere-
niss. Würt. DUCIS Confiliarii & Archiatri,

Dn. Patroni, Præceptoris, & Promotoris sui, sanctissimè & Patris
loco ad bustum usque devenerandi,

Pro Licentia

Summos & Doctoreos in Medicinâ Honores atque
Privilegia ritè impetrandi,

Publico Eruditorum Examine submittit

JOHANN-WILHELM Müller/ Hoënloicus,
Designatus Physicus Herrenbergensis.

Ad d. 6. Maji,

IN AULA NOVA.

TUBINGÆ,

Typis JOHANN-CONRADI REISL,

Anno MDCXCIII

MEDICAL SOCIETY OF LONDON

REIPUBLICÆ HERRENBERGENSIS
MAGISTRATUI SPECTATISSIMO.

VIRIS

*Prænobili, Amplissimo, Nobilibus, Prudentissimis,
Judicii que dexteritate & integritate Conspicuis*

DN. PRÆFECTO.

DN. POLIGRAMMATEO.

DNN. CONSULIBUS.

reliquisq; Senatorii Ordinis, qui Herrenbergæ est,
Assessoribus Meritissimis.

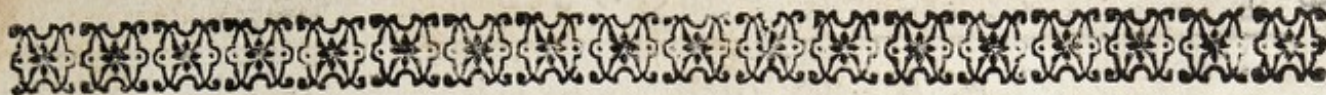
*Dnm. Patronis & Fautoribus suis
omni honoris cultu prosequendis*

Pagellas has inaugurales

in sui ulteriorem Commen-
dationem.

dedicat

Author.

Σ. Θ.

HISTORIA.

Fœmina annorum 34. ab hostili milite è laribus pulsa, in exilium acta, non solum terroribus multum macerata, sed & pedes in itinere sub aëre pluvio frigido valde fatigata, emaciata, postquam domum redux aliquandiu suam iterum curasset rem familiarem, inopinatò corripitur rigore, cum subsequente calore fervido, ac capitis dolore. Ipsa Erysipelas, ut nostri sæpè febres ephemeræ aut synochas 3. vel 4. dierum vocant, sibi familiare hunc affectum judicans Roob Sambuci cum aq. Card. bened. assumit, sudorem proleçtura, qui tamen paucissimus ac levis subsequitur: Cùm verò ad quintum usque diem nulla succederet alleviatio, sed cum cephalalgia intensa maxima virium dejectio incresceret, Medicum vocari curat, qui ipsam invisens conquerentem submissâ debili voce audit de cephalalgia singulari, de cardialgia indicibili, de compressione præcordiorû summa, calore fervido, siti intensissima, observat pulsum frequentem, celerem, debilem, membrorû tremores, subsultationes, urinam multum tinctam, sed cum nubecula: percipit menstruum fluxum hætenus ordinarium sed parciorem quàm aliàs ante octiduum cessasse. Præscribit assumendam sq. potiunculam cum proleçtione subsequa sudoris:

ʒ. Aq. Card. bened.

Scorzoner.

flor. tilix aa. ʒi.

Elect. diascord. Frac. ʒiʒ.

Syr. acetosell. ʒiij.

Mixt. simpl. gtt. vjj. M. D.

Sequenti die manè agram denuò visitans cernit in pectore, facie, ac manibus maculas rubras, fuscas, paucas lividas, quas ob hoc tempore grassantes febres petechiales mox petechias insignit, suadens, ut pulvis cum mixturâ seq. modo in usum ducatur:

ʒ. Pulv. Pannon rubr.

alexipharmac. m. d.

C. C. phil. calcin. aa. ʒj.

Cinab. nativ. ʒj. M. f. Pulv. f. Pulver/ davon alle

3. Stund 3. Messerspiß voll zu nehmen.

℞. Aq. acetosell.

scorzoner. aa. ℥iij.

Syr. acetosell. ℥vj. M. D. S.

Wasser/ davon offt ein paar Löffel voll zunehmen.
ut unâ nocte hor. 9. circiter seq. pilulæ, alterâ sq. Emulsio assuman-
tur,

℞. Extract. bezoard. m. d. gr. vj.

castor.

pæon.

ruth. aa. gr. i. M. f. pil. pond. gr. j. deaur.

℞. Sem. 4. frig. excort. aa. ℥j.

papav. alb.

napi aa. ℥j.

f. c. Aq. nymphææ.

acetos. aa. ℥j. M. D.

Pro potu ordinario decoct. C. C. cum modic. fœnicul.

Die 8. disparentibus maculis ægra de nullo amplius dolore queru-
la, taciturna, fixis oculis adstantes intuens, potum non petens ali-
quandiu jacet, ad interrogata tamen respondet, sub vesperam ve-
rò aphona, absq; ullius membri motu, rigidis extremis jacet ad al-
terum usq; diem, sub cujus fine particularibus modò brachii, mo-
dò maxillæ, modò pedis spasmodicis motibus torquetur, universali
tandem epilepsia die decimo superveniente, quæ per 3. dies dura-
vit, paroxysmos octo instituens: Præscripta à Medico seqq.

℞. Pulv. epilept. mirab. Mynf.

Marchion.

Pannon. r.

alexipharm. m. d. aa. ℥ij.

Castor. ℥j. M. f. Pulv. d. Sign. ut prior.

Mixtura itidem priori modo haurienda:

℞. Aq. pæon.

flor. tilia.

ceraf. n.

card. bened.

hirund. c. castor. aa. ℥iij.

Syr. pæon. ℥j. M. d.

℞. Extr. pæon.

castor.

ruth. aa. gr. j.

bezo-

bezoard.

Cinab. nat. aa. gr. iiiij. M. f. pil. pond. gr. i. deaur.

℞. Essent. Succin.

Castor. aa. ʒj. M. d. f. Anstrich.

Vesicatoria brachiis & pedibus applicita fuerunt. Pro potu decoquatur cum prioribus visc. quern.

His medicamentis continuatis remiserunt convulsiones, maculis amplius non comparentibus, redierunt sensim vires, immixtus est calor, tandem sq. Electuar. in usum ductum:

℞. Conf. acetosell.

pœon.

rosar. damasc.

borrag. aa. ʒvj.

Nuc. Ind. cond. ʒij.

Conf. Alkerm. inc. ʒß.

Syr. rub. id. q. f. M. f. Elect. S. Latberg/ davon bisweilen ein paar Messerspisß voll zunehmen. Et sic, per DEI Gratiam, convaluit, ut quartâ septimanâ extra lectum degere potuerit, nunc iterum actionum vigore gaudens.

E X P O S I T I O.

Triune Deus dirige actiones meas.

EXantlatis proximè elapsâ septimanâ, quæ subeunda erant, examinibus, Inauguralis nunc & Solennis superest sistenda luci Disputatio. Elegi a. pro Themate præfixum hunc casum, ab *Excellentiss. Dn. Præside, Patrono meo nunquam satis venerando*, communicatû, inq; eum pro temporis momentulo quod habui, pauculas tantum, ocyùs & festinante manu, cum discessum dehinc quocunque modo maturare jubear, commentatus sum lineas. Si deproperata hæc nimis & ruditer concepta nullo modo expleant Lectoris desiderium, scio tamen institutam curam nemini non ad palatum fore.

Th. I.

Affectus propositus est febris maligna petechialis dicta: Hoc probant recensita signa & symptomata, quæ quidem uti non omnia huic morbo essentialia sunt, ita & frequenter etiam alia, unde tot differentes species, jungi solent. Notanter a. in recensione casûs dicitur, ob grassantes hoc tempore febr. petechiales mox maculas istas petechias fuisse insignitas, equidem aliàs quoque in

scorbuticis, hypochondr. &c. obvias. Haud ita pridem quidam petiturus consilium Excellentiss. Dn. Præsidentem accessit, qui toto corpore lividas & nigras habuit maculas, quæ tamen petechiales non erant.

II. Est ex morbo & symptomate complicatus, ratione febris est morbus intemperiei calidæ malignæ (non dari morbos intemperiei strictè loquendo statuere quosdam Rec. non nescio) Petechiæ sunt symptoma, quod hanc malignam ab aliis distinguit.

III. Subjectum *pass.* ratione febris est totum corpus, ratione petechiarum pectus, facies (in quâ aliàs rariores) ac manus; frequentiores cæterùm in dorso, collo, thorace, lumbis, cruribus &c. *Causal.* spiritus inprimis & M. S.^a, habitus corporis, adversâ tempestate afflictus, primæ viæ miasma præ aliis recipientes, aliæque partes, uterus forsan & passivè & causaliter se habuit.

IV. Causa prox. est p. n. sanguinis & spirituum motus, ebullitio, effervescentia disproportionata admodum, hinc texturam & crasin eorum singulariter & omnimodè qs. instar veneni evertens, destruens, & per cons. etiam solidas enervans. *Petechiarum*, sunt portiunculæ humorum insigniter à fermento mal. corruptorum, dictis in locis stagnantes, variè pro vario gradu turbatæ mixtionis coloratæ. Hic etsi non tò occultum, quod non ex mechanismo dependeret, agnoscam, fatendum tamen, monente hoc sapiùs judiciosissimo Medico *Exc. Dn. Præside*, Speciale nihil determinari posse. Nec acidum coagulans, nec alcali dissolvens, nec sulphureum acrem exhaurit, nec figurarum & pororum diversitas, hinc & pertinacissimi mechanismi Patroni ad tò singulare, sui generis, ut hic & non alius effectus sequatur &c. recurrunt. Aliquando tamen magis istius vel illius, aliquando hujus redolet indolem causa, ut symptomata & variæ observationes Authorum probant. (quanquam sapiùs pro causâ effectus habeatur) Præsenti in casu sulphuræ acres, salinæ volat. prædominari videntur, non tantum autem rodendo, rarefaciendo, ebulliendo &c. sed variis modis, peculiariter elatorem & texturam fluidorum destruendo, enervando se exerentes.

V. Quî autem tale venenum primò fuerit corpori inductum, relatio casus docet: Grassabantur tum tales febres epidemicè, facile hinc contigit, ut cum aëre malignis miasmatis inquinato vel & quoad suam texturam alterato vel cum victu (solent etiam in vesti-

bus,

bus, domibus &c. latere) prima semina & dispositionem hauserit, terroribus, tempestate pluviosâ, adversâ, defatigationibus &c. postmodum ut causis procatarticis, excitatam, exaltatam, (Sæpè solis terroribus, (ut & modò dictis) utpote quibus spiritus prosternuntur, confunduntur, variisq; modis malignitati generandæ occasio datur, imò quidam aliquando, ut notum est, pro unicâ pestis causâ habent, morbos malignos produci accidit, testante & id experientia.) Quæ omnia etsi forsan hîc non prima stamina suppeditarint, tamen spiritus turbando, dejiciendo, transpirationem insens. & sensib. impediendo, pravos humores generando, cumulando, exacuendo, æstum, orgasmum inducendo, varièq; corpus ad virulentiam recipiendam disponendo periculosum causata sunt malû. Imminutio mensû & effectus & causa potuit esse. Circa diætã sine dubio etiam hâc in occasione varii commissi sunt errores. Reliqua prætereo. Temperamentum, quod communiter fœminis rarius, tenerius est, hîc dictis modis magis debilitatum viam etiam cum aliis malignitati aperuit. Sub grassatione prægressâ prioribus annis febrium malign. Viri & Juvenes frequentius fuère correpti quàm fœminæ, cujus forsan præcipuè inter alia & hæc ratio posset esse, quòd isti calidiori, fervidiori gaudeant sanguine & spiritibus, qui facilius æstû, effervescentiam concipiunt, fermentumq; promptius actuant, exaltant; Cùm econtrâ senes, pueri & fœminæ, etsi cæterùm debiliores, sanguinem & spiritus habeant magis pituitâ sero dilutos, sicque minùs tali fovendæ malignitati aptos.

VI. Vicissim ex Patriâ per literas mihi significatum, sævire nunc ibi magis petechialem in mulieres, hasq; plerunq; rariùs viros succumbere. Ratio si exquiratur, generaliter responderi potest, determinationem illius miasmatis maligni dependere à certâ ipsius fermenti & corporis fœminini, texturâ, crasi, indole, dispositione, quâ in se invicem agere & pati apta sint. Uti e. g. pulsâ chordâ in instrumento musico, in alio vicino huic consona mox etiam tremat & sonat, immotis aliis eodem in instrumento, etsi cæterùm recipiendò impetui facilioribus visis; & uti aliquando sola bruta, hæc vel illa species certo morbo, aliquando in morbis epidemicis hæc vel illa pars sola vel magis affligitur: febres malignæ, morbi epidemici certo officio addictos homines magis adoriuntur quàm alios: Præteritâ æstate Colica spasmodica communiter simul vias

urinarias infestavit: Quædam corpora naturalia, vel medicamenta, homini, non brutis, vel contra, cani, feli, non aliis brutis venena sunt, ita & ob certum & determinatum motum & texturam agentis patientisque determinantem receptivitatem, fœminas præ viris, maligno hoc morbo corripit. At in quo determinata hujus vel illius miasmatis peculiaris textura, modus agendi &c. ab alio differentia: hujus vel illius animalis, ab aliis speciebus, etiam individuis diversitas, idiosyncrasia consistat, determinare vix quisquam poterit, etsi nasum habeat illius, qui odoratu contagium percepit. Rationem hîc redditurus præsciat oportet omnino, miasmatis, causæ morbificæ indolem, & circa recipiens, rerum natural. p. n. & n. n. statum, de quibus, quantum scimus, ad explicanda hæc phæn. non sufficiunt, plura cognitu difficilia, multa impossibilia. Aliquando tamen major, aliquando minor est difficultas. e. g. Si cum ferofiori, teneriori, molliori magis convenit malignitati constitutione, circa non n. & p. n. peculiare quid fœminæ passæ sunt &c. facilius has quàm viros &c. invadit malum. Sed satis.

VII. Symptomata ex mox dicendis orta sunt causis. *Rigor* adscribendus particulis, acibus, aculeatis, mordacibus, sub insigni turbato motu generatis, exaltatis, secretis, fibrillas nerveas varie affligentib⁹, stringentibus, sicq; sanguinis & Quum motû aliter determinantibus. Unde rigoris perceptio. *Calorem* p. n. induxit velocissimus, inordinatus particularum sulphurearû cum reliquis motus, agitatio. *Cephalalgiam, Cardialgiam indicib. compressionem præcordiorum* itidem singularis particularû acrimonia, rigiditas, impetus, nimia sub æstu vasorum expansio, tensio, compressio, fibrillarum nervearum distortio, spasmodica cōtractio, humorum stagnatio &c. *Virium dejectionem* spirituum omnimoda quasi extinctio, humorum nimia à st. naturali desciscentia: *Sitim* humiditatis obliuentis per æstum & calorem absumentæ defectus, acrium falsarum abundantia: *Pulsum frequentem* ob spiritum & sanguinem nimis agitados & æstuanes crebra cordis irritatio & contractio: *Celerem* impetuosa spirituum velocitas, citius solito contractionem cordis causata, & pauca sanguinis intra thalamos cordis ob junctam frequentiam præsentia: *Debilem* ob spirituû defectum languida cordis contractio: *Tremores & subsultationes*, spirituum, non cohærenti & debito ordine influentium, continuò tamen irritatorum, cum

par-

partium musculofarum ob depravatam humorum crasin laxitate, debilitas. Urinam tinctam reddidere, salinæ & sulphureæ in primis particula fero incoctæ intimiùs mixtæ, attenuatæ. Nubecula vel corruptorum humorum particula, vel incipientis secretionis, vel absumentis caloris effectus est. Quæ die octavo contigere symptomata, convulsiones internæ, catalepticè quasi invadentes, fuerunt, quas vix nisi ab Excell. Dn. Præs. de Catalepsi Epil. Disparentibus scil. maculis, sive ad interiora retrogressis, sicque causam etiam subministrantibus, sive dissipatis vel potius ob cutis omni vigore spirituû & M. S.æ destitutæ concidentiam, flacciditatem & in primis indispositionem & cruditatem M. S.æ quâ inepta est ad ulteriorem heterogeneorum secretionem, non apparentibus, talis sub istâ excessivâ fluidorum depravatione generata fuit acrimonia, quâ vellicante fibrillas nerveas, spiritus variâ labe infecti, impuri, turbati, impetuoso ad partes ruebant motu, easq; tenfas, immobiles, perdurante irritatione reddebant. Vid. Disput. sub Excell. D. Præs. de Catalepsi Epil. Unde oculorum q. fixitas, membrorum rigor, aponia, quæ & ex œvum defectu haud rarò in istiusmodi casibus oritur. Potum non petiit ægra, quòd spiritibus aliorum avocatis, vel turbatis, vel fibrillas nerveas eccentrico motu & influxu ita distendentibus, ut objecti species non imprimi potuerit, sitim non perceperit. Quàm facilè tandem exindè in talem facta fuerit degeneratio acrimoniam, quæ motus convulsivos nunc hujus, nunc illius partis, nunc totius corporis excitaret, non difficulter patet.

VIII. Prognosticon expetenti in primo accessu Medici, sine dubio responsum fuisset, signa & symptomata admodum terribilia esse & instare convulsiones. (cujus prodromi tremores) nubecula in urinâ communiter laudabile signum habetur, & dicitur post quartum diem futuram crisin indicare, cui tamen hîc non fidendum. Cæterum petechiales hoc tempore non magis periculosæ solent esse quàm aliæ malignæ. Imò forsan aliquando, ubi non junguntur petechiæ, intimiùs hæret malum, morbusque periculosior est, aliquando tamè etiam de insigniori testantur malignitate. manent interim in malign. omnes prædictiones infidæ.

IX. Nunc & brevissimè adhibitam medendi methodum tangam. Medicus dictas respiciens causas & symptomata (quæ quidem sub suo formali non indicant) indicari judicavit, hostilium &

totâ substantiâ peccantium commodam educationem, imminutionem, aliarum correctionem, fervoris, æstus refranationem, temperaturam, turbatæ mixtionis correctionem, fatiscientium ðuum & humorum restitutionem, conservationem. Hinc primo accessu exhiberi jussit potiunculam sudoriferam probè equidem conscius, sæpissimè quàm optimè sudationem tempestivè institutam prodesse; tempusq; Vomit. aut V. S. i si indicantur, commodum effluxisse. Ingredientia talia in eam collegit, quæ non tantùm sensibilibiter & insensib. eliminando, attenuando, sed & æstum temperando, restinguendo, etiam blandâ balsamicâ vi &c. indicationi satisfacerent. Effectus sine dubio hujus sudorif. fuere altero die erumpentes petechiæ. Sudorem a. cur non Roob Sambuci & aq. Carduib. provocarint, causa forsan est, quòd nondum ad secretionem tùm apta & disposita fuerit M. S. a uti nec ex musto nondû fermentato spir. v. elici potest. *Pulveres & Extracta* quæ præscripsit, constant ex alexipharm. calidis & temperatis, fixis (ut & antiepilepticis) transpirationem promovendo, ðus & humores vigorando, coagulationem & dissolutionem arcendo, diluendo, æstum effervescentiam restinguendo, acrimoniam, dum inviscant, obtundunt, irretiunt, graves particulas interponunt &c. mitigando. Pulvis & pilulæ posteriores magis ad convulsiones, quæ jam indicans fuere factæ, sunt directæ; Sunt autem illa antiepileptica pleraque etiam in alexipharmacorum classe. Aquæ & Emuls. scopo diluendi, refrigerandi, acrimoniam corrigendi, transpirationem promovendi &c. adhibebantur. Purgantia, ut communiter in febribus malignis, etiam hîc abesse jussit; V. S. i item tùm cum Medici petebatur consilium, indicans non adfuit. De hâc notabile est, quod in Patriâ meâ, uti ex literis accepi, in hujusmodi febribus frequentissimè etfi non cum levamine, tamen sine noxa fuerit instituta. Ut & ex hoc appareat, quàm non semper uniformes sint febres malignæ. Exterius usurpatæ *Essentiæ* erant pro restaurandis, & excitandis spiritibus. *Vesicatoria* educendo, spiritus avocando, in naturalem motum redigendo, insignem usum hîc præstare solent. Electuarium ad vires sensim recolligendas, blandas, roscidas, demulcentes, aromaticas moleculas subministrandas, alterandi & confortandi sine, ad prægressa directum, fuit superadditum. Potui adjecta & malignitatem & convulsiones respiciebant. Et tantum pro ratione instituti.